

Војвођанско вече у Амбасади Србије

3.
СТРАНА

6.
СТРАНА

Сусрети у рецитовању у Десци

12.
СТРАНА

СНН

Интервју: Тихомир Тибор Барабаш

4.
СТРАНА

Прослава 30. годишњице Самоуправе Срба у Бати

ПОЛИТИКА

Тамаш Шуљок изабран за новог председника Мађарске

Нагађања више нема: председник Уставног суда Мађарске Тамаш Шуљок је у Палати „Шандор“, резиденцији шефа државе, наследио Каталин Новак, која је због „педофилског скандала“, била принуђена да поднесе оставку.

Одлуку избора Фидеса, иза које нема сумње, стоји његов председник Виктор Орбан, раније је јавности саопштио шеф посланичке групе те странке Мате Кочиш, после дводневне истурене седнице фракција владајуће коалиције, у којој је, као мањи партнер и Хришћанско-демократска народна партија. Седница је, иначе, одржана у Балатоналмадију, насељу надамак Тихања.

„Сматрамо да је председник Уставног суда најпогоднија личност за ту

функцију, због чега ужива наше пуно поверење“, додао је Кочиш на конференцији за новинаре.

Шуљок се „с поштовањем“ захвалио на иницијативи и прихватио кандидатуру, чиме је отпочела и сама процедура избора. Парламент је усвојио оставку Каталин Новак, писмено поднету 11. фебруара. Скупштина Мађарске је Тамаша Шуљока за новог председника земље изабрала 26. фебруара. Одлуку су подржала 134 посланика, а пет је било против. Опозиционе странке нису учествовале у гласању.

Шуљок је рођен у Кишкунфелеђхази 24. марта 1956. године, дипломирао је право на Универзитету „Јожеф Атила“ у Сегедину, почео да ради као правник и судија, једно време био по-

часни конзул у Аустрији, за судију Уставног суда је именован 2014, а две године касније постао је председник те престижне, независне установе.

У првим реакцијама на (Орбанов) избор, опозиционе странке истакле су да ће Шуљок бити само нови „партијски војник“ (Демократска коалиција), „Фидесов слуга“ (МСП), а десничарски Јобик, Наша домовина, Моментум и још неке странке су се zaloжили за непосредни избор шефа државе.

Опредељење за Шуљока је, иначе, у јавности дочекано као велико изненађење, јер су се у медијима појављивала сасвим друга, знатно познатија имена. Највише изгледа давано је Орбановим саборцима из раних дана, председнику парламента Ласлу Кеверу и министру финансија Михаљу Варги, затим су помињани и министри Тибор Наврачич и Криштоф Салаи-Бобровници, па бивши шеф дипломатије Јанош Мартоњи, ректор Семелвајс универзитета (Semmelweis University) Бела Меркели, професор оријенталистике Миклош Марот, судија Уставног суда Золтан Ломници. Најаве кандидатура стигле су и из неколико опозиционих партија, мада

се знало да нису имале никакве изгледе за успех.

Од три досадашња председника које је иницирао Фидес, само је Јанош Адер испунио читав мандат — чак два узастопна. Некадашњи двоструки олимпијски шампион у мачевању Пал Шмит је 2012. поднео оставку због плагирања доктората, а Каталин Новак је, као што знамо, после 653 дана проведених у будимској резиденцији, отишла након што је откривено да је помиловала особу осуђену за (посредно) учешће у сексуалном искоришћавању деце у једном дому.

Шуљок је тако, постао седми председник Мађарске након пада комунизма 1989. године, не рачунајући кратке привремене вршиоце те функције у међуинтервалима, Мађаша Сиреша и Кевера, који су по дужности, као председници парламента, водили земљу до избора правог шефа државе.

А ти „прави“ били су: Арпад Генц, Ференц Мадл, Ласло Шољом, Шмит, Адер и до недавно госпођа Новак.

Најављено је да ће Шуљок ступити на дужност 5. марта.

Срђан Басић

Додељена признања Крста вожда Стратимировића

У српском православном храму Светог Георгија у Будимпешти у недељу 18. фебруара, након свете архијерејске литургије, коју је служио Њ.П. епископ будимски Г. Лукијан, уручена су признања Крст вожда Ђорђа Стратимировића.

Том приликом одликовани су митрополит будимпештански и мађарски Иларион Алфејев, отправник послова Амбасаде Републике Србије у Будимпешти Александар Лончаревић и протосинђел Варнава Кнежевић, секретар Епархије будимске. Како стоји у образложењу одликовања им је додељено за самопрегорно служење Богу и Православној цркви као и за пожртвовано истрајавање на вредностима светосавске духовности и идејама свесрпског јединства, а особито за значајан допринос на делу сведочења вредности и очувања Српске Војводине.

Ово високо признање, које носи име по команданту српских војних снага за време револуције у Аустроугарској 1848. године уручио им је

Александар Ђурђев, председник Организационог одбора Центра за развој Шајкашке.

Присутнима се обратио Ђурђев који је говорио о значају сећања на породицу Стратимировић, посебно на војску Ђорђа Стратимировића, као и о српско-мађарским везама.

Светој литургији, као и додели одликовања које је уследило поред великог броја верника, присуствовали су и Тигран Гарибиан, министар-саветник у Амбасади Руске Федерације у Будимпешти, као и изасланици породице Стратимировић и Центра за развој Шајкашке, ђакон Ненад М. Јовановић, проф. др Владимир Јестровић, Далибор Шекуларац, из Министарства грађевинарства и саобраћаја, Данијел Кулачин, саветник министра и председник Центра за развој Шајкашке, Дејан Џакула, одговорни уредник магазина „Поредак“.

Након доделе признања уследила је трпеза љубави.

Диана Ђурић

Туристички сајам у главном трагу Мађарске

ТУРИЗАМ

Војводина у Будимпешти (Међународни сајам туризма и Војвођанско вече)

Овогодишњи 46. по реду Међународни сајам туризма у Будимпешти одржан је од 22. до 25. фебрура и окупио је, осим из Мађарске, и излагаче из више земаља. Ова својеврсна изложба под називом „Путовање“ у овој години акценат је ставила на активни туризам.

Као и сваке године тако и овај пут на Сајму туризма у Будимпешти присутна је била и Туристичка организација Војводине, која се на заједничком штанду са Привредном комором Војводине и бројним локалним туристичким организацијама и привредним субјектима, представила на послован, креативан и оригиналан начин.

Посетиоци сајма су имали прилику да се упознају са бројним туристичким садржајима Покрајине, као и предлозима за одмор, путем инспиративних штампаних и видео материјала.

„Акцентат овогодишњег представљања на сајму јесте најава пројекта „Фрушкогорске винске шетње“ који ће бити одржан у Иригу у јуну ове године. Сматрамо да овај догађај доприноси унапређењу активног, винског туризма а свакако доприноси и повећању препознатљивости Фрушке Горе на ширем туристичком тржишту.“- изјавила је Милица Шушнић испред Туристичке организације Војводине.

Број туриста из Мађарске, који посећују северну српску покрајину из године у годину расте, па је тако према званичним статистичким подацима број посетилаца из Мађарске доспео на пето место. У 2023. години реализовано је 21000 хиљада долазака, што представља пораст од 3,5% у односу на број туриста из 2022. године. Остварено је 43.000 ноћења мађарских туриста, што такође представља пораст од 5,4%, у односу на 2022. годину.

Војводина је ризница културних и природних вредности, регија где се сусрећу прошлост и садашњост, пружајући јединствену прилику да ко је посети доживи аутентично искуство, а овакви сајмови доприносе и разним видовима привредне сарадње.

„Привредна комора Војводине, осим овог сајма туризма, има блиску сарадњу са Привредном комором Будимпеште, а ово место је где смо ми направили бројне сусрете који нису везани само стриктно за туристичку привреду, него и за економске активности које су најдиректније везане за развој туризма, за туристички производ, тако да је то само један од мотива зашто смо овде. Ми овде пуно учимо, видимо много идеја, остварујемо много контаката. Ово је један узајамни пројекат који мора дугорочно да се ради. Неке ствари морате и да поновите како би неком будућем туристи, конзументу, то било прихватљиво. Сигуран сам да ћемо и будуће налазити разне мотиве и да ћемо бити увек нови и интересантни.“ – рекао је Бранислав Мамић, секретар у Удружењу услуга у Привредној комори Војводине.

На Сајму туризма у Будимпешти на самосталном изложбеном простору, већ трећу годину за редом, учествовала је и Туристичка организација Републике Српске са седиштем у Бања Луци.

Како се ближи летња сезона акценат је свакако на понуди: активног одмора (рафтинг, планинарење, параглајдинг, кањонинг итд), националних паркова, гастрономије, затим понуда бањских и велнес центара, летња понуда наших планина, као и промоција фестивала и манифестација које ће се одржати у Српској уз стандардну пону-

ду сити-брејк тура у градовима у Српској. Овај сајам је важан и због представља, начина приближавања мађарском тржишту, пружајући посетиоцима увид у богатство природних ресурса и активности, које нудимо у регији.“ – рекла је Блаженка Дринић.

У оквиру промоције туристичке понуде АП Војводине у Мађарској, у Амбасади Републике Србије у Будимпешти у суботу је организовано „Војвођанско вече.“ Присутнима су се најпре обратили Наташа Павловић, директорка Туристичке организације Војводине као и Бошко Вучуревић, председник Привредне коморе Војводине.

„Тржиште Мађарске је данас једно од најважнијих тржишта за нашу земљу. У робној размени Мађарска заузима четврто место, то је фигуративно негде 3 милијарде и 200 милиона евра, а исто тако је важно рећи и да је извоз из Србије у Мађарску порастао за неких 5%. Промет на нивоу Војводине, као северне српске покрајине и Мађарске је негде око милијарду и 300 милиона, а извоз из Војводине је негде око 700 милиона евра. Имамо мађарске компаније које су у нашу земљу, у привреду АП Војводине инвестирале негде око 350 милиона евра, постоји негде око 16 мађарских компанија у Војводини које запошљавају око 7000 радника.“ – рекао је Вучуревић.

Присутнима се обратио и Александар Лончаревић, отправник послова Амбасаде Србије у Будимпешти који је указао на значај добрих односа Србије и Мађарске, чему припада највећа захвалност председнику Србије

Александру Вучићу и мађарском премијеру Виктору Орбану и истако да ове две земље имају изузетну сарадњу на свим пољима а да туризам представља поље где увек постоји могућност да се та сарадња прошири и унапреди.

У оквиру вечери мањи концерт одржао је Хор Исон из Новог Сада, којег чине деца са инвалидитетом, без родитеља или са самохраним родитељем. Представља једини овакав хор а основан је 2004. године и до сада је имао преко 6500 концерата. Под будним оком руководиоца хора Миодрага Мише Близанца, многим познатог као сјајног певача, вишеструког победника „Златне тамбурице“, али и као професора, ови малишани извели су сплет српских песама које су заједно са њима певали присутни. Награђивани су бурним аплаузима и осмесима. Хор је пратио тамбурашки оркестар под управом Зорана Бугарског Брице.

„Заиста нам је велико задовољство да смо и ове године као и сваке претходне могли да приредимо „Војвођанско вече“ у Амбасади Србије у Будимпешти која нам је у томе подршка. Позвали смо пословне људе из Мађарске и заинтересоване агенције како би им представили најновије туристичке производе, а ја се надам да ће се и следеће године туристи из Мађарске налазити у првих пет по броју посета када је север Србије у питању.“ – рекла је Наташа Павловић, директорка Туристичке организације Војводине.

Посетиоци „Војвођанске вечери“ су могли да дегустирају и традиционалну војвођанску кухињу као и разне врсте војвођанских вина.

Диана Ђурић

СВЕЧАНОСТИ

Празновање јубилеја уз њокладни бал

Свечано обележавање 30. годишњице постојања Самоуправе Срба у Бати

Након три године паузе, у Бати је 17. фебруара поново уприличен српски покладни бал. Самоуправа Срба у поменутом граду, предвођена председником Николом Чупићем, балско весеље повезала је са свечаним обележавањем 30. годишњице постојања Српске самоуправе у Бати.

У градском Центру за приредбе и конференције „Јожеф Секереш“ ни игла се није могла спустити – толико заинтересованих је дошло на приредбу. Већ раније, било је најављено да ће се за добро расположење гостију побринути Оркестар „Коло“ из Тукуље и Оркестар „Село“ из Ловре, што је био прави мамац за љубитеље фолклора, а ако томе додамо да су организатори у пропратни програм уврстили и Јужнословенско фолклорно друштво из Тукуље, онда су људи, одговорни за приређивање покладне вечери и обележавања јубилеја направили заиста добар избор што је потврдио и сам почетак манифеста-

ције, коју су Влашким играма отворили фолклораши већ поменутог фолклорног ансамбла.

Након Тукуљаца на бину је крочио Никола Чупић, председник Самоуправе Срба у Бати, који је у свом поздравном говору, између осталог, нагласио следеће: „Пре тридесет година је основана Српска мањинска самоуправа у Бати са циљем да се очува наша култура, обичаји и идентитет. Надам се да су наши преци поносни на нас, као што смо и ми поносни на њихов рад који су испољавали оновремено када се основала српска самоуправа. И овим путем захваљујем се свима онима, који су током минулих година, не жаливши рад и труд, учествовали у тридесетогодишњој делатности Српске самоуправе у Бати.“

Слављеницима, члановима Батске српске самоуправе и многобројној публици потом се обратио Ладислав Шинка, саветник за народности при Локалној самоуправи града, који је на опште изненађење присутних свој

говор одржао и на мађарском и на српском језику: „Добро вече свима Вама на јубиларном тридесетом српском балу. Поштујемо одличан рад организатора, наиме, једна од највеселијих организованих приредаба у Бати је Српски бал. Ценимо рад председника Николе Чупића, који неуморно ради за народносну самоуправу. Градска самоуправа потпомаже Српску самоуправу, као и ја лично.“

Славље Батлија својим присуством увеличао је и Милан Ђурић, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској, који је честитајући члановима српске самоуправе у Бати нагласио: „Када погледамо временску линију и историју српског народа, можда протеклих 30 година делује како комадић једне велике слагалице. За нас, који наше животе обликујемо управо сада, све што се у протекле три деценије десило, па и што се сада дешава, делује крупно и судбоносно. [...] Има ту и оних, који су можда мање видљиви, а пуно су учинили за заједницу тих делатника који раде да наша вера опстане, да се наше школство развија, да наша култура буде нешто живо. Сви су битни и сви ми чинимо оно што зовемо српском заједницом. Свако је додао оно најбоље од себе у ту слагалицу. И ми их се сећамо и угледамо на њих, радо их питамо за савете. Треба да радимо тако, са великом дозом оптимизма у будућност. Када је пре 30 година Мањински закон кренуо својим данашњим путем и када су пионири овога за нас мање-више ухотаног начина организованог рада кренули у ову причу, нису радили да би стекли славу. За нас су они ипак били и јесу великани, због

којих смо и данас овде. [...] Сада јасно видимо шта је била ваша порука. Ми смо огледало ваших дела, можда и ми будемо неке исто!“

Након поздравних речи потпредседника Земаљске српске самоуправе, на бину су били прозвани сви бивши председници Самоуправе Срба у Бати: Ђура Чупић, Катица Радован, Зоран Игманди и Ђура Радован (који због објективних разлога није могао да присуствује приредби). Свима њима за истакнути рад на пољу очувања културне баштине Срба у Бати месна српска самоуправа доделила је „Захвалнице“.

Након свечаног чина уручивања повеља, писмене изјаве захвалности од стране Батске српске самоуправе, а које су уручили Ладислав Шинка, саветник за народности при Локалној самоуправи града Бате и Никола Чупић, председник месног бираног тела Срба, покладно вече – током којег су се тукуљски фолклораши представили и „Играма из околине Београда“ – настављено је општенародним весељем. Певало се, играло, веселило, а за добар штимунг присутних побринули су се чланови Оркестра „Коло“ и „Село“ којима су се придружили и солисти Софија Џованци, Лена Ембер и Никола Скорић. Коло се вило, играли су и млади и стари, а последњи гости Центар за приредбе и конференције „Јожеф Секереш“ напустили су у недељу у ранојутарњим сатима. Задовољан покладним балом и свечаним обележавањем тридесете годишњице постојања месне српске самоуправе био је и њен председник Никола Чупић, који је нагласио: „Желимо да наставимо оним путем који су нам преци зацртали пре тридесет година, тј. да очувамо наше обичаје, традицију, српство, идентитет. Имамо још доста задатака, обавеза, међу њима и завршетак радова на месном Српском клубу. Ту су и традиционални програми које желимо реализовати. Искрено се надамо да ће наше конкурсне молбе, које смо поднели код разних фондова, уродити плодом. Убеђен сам да ћемо сви ми у Бати, заједно и сложно, успети да остваримо наше планове и циљеве.“

Предраг Мандић

„Почеци су били тешки, али смо много тога постигли“

Један од добитника „Захвалнице“ био је и Ђура Чупић, који је пре тридесет изабран на чело Самоуправе Срба у Бати:

„Тешко је било тада, јер нисмо знали шта ваља чинити а ни представници Локалне самоуправе нису нас умели саветовати, пошто, ни они нису били сигурни шта и како треба радити. Заправо, било је то „пипање у мраку.“ Али, на крају, ухотали смо се и много тога постигли. Обновили смо цркву, клуб, организовали балове, доводили оркестре и културно-уметничка друштва, приредили разне програме. Истина је да тада нисмо имали толико новаца, колико сада има, али радује ме чињеница да се онај посао, који смо ми оновремено започели, наставља и данас. Штавише, код нас се факултативно предаје српски језик, за наставу је задужена Вида Будишин Свобода, средњошколски професор у пензији. Нажалост, све нас је мање, али чувамо своје! Наше приредбе – које су отворене за свакога – посећују многи људи. Без разлике на националну и верску припадност.“

ница да се онај посао, који смо ми оновремено започели, наставља и данас. Штавише, код нас се факултативно предаје српски језик, за наставу је задужена Вида Будишин Свобода, средњошколски професор у пензији. Нажалост, све нас је мање, али чувамо своје! Наше приредбе – које су отворене за свакога – посећују многи људи. Без разлике на националну и верску припадност.“

„Била ми је част да будем председник Батске српске самоуправе“

Зоран Игманди, који је такође добио „Захвалницу“, од 2006. до 2016. је предводио бирано тело Срба у Бати:

„Била ми је част предводити Српску самоуправу у Бати, међутим, због приватних, пре свега, пословних разлога, повукао сам се. Ипак, радује ме чињеница да иако нас је мало, Самоуправа Срба у Бати предвођена Николом Чупићем и даље је активна, окупља око себе српске породице и приређује за њих разне културне и верске програме, које посећују и други.“

После дуже паузе почела са радом школа српског језика

САРАДЊА

Наставак сарадње Срба из Батање и Арада

Директни контакти између сународника из Батање и Арада успостављени су пре петнаестак година када су у летњем фолклорном кампу у пограничном градићу први пут боравила деца из Арада.

Помоћу усавршавања традиционалних српских игара, односи су постајали све тежи, а резултати видни. Само неколико година касније КУД „Суферини“ и КУД „Коло“ из Арада својим узвратним гостовањима потврђивали су значај и сврсисходност сарадње која је давала све веће резултате, а истовремено подстакла и на размишљање о могућностима њезиног проширења, на шта није требало дуго чекати.

На иницијативу Месне организаци-

је Савеза Срба у Румунији, у Араду је прорадила школа српског језика, а полазнике је подучавала наставница батањске српске двојезичне школе Станислава Гајић Екбауер, међутим, због светске пандемије рад је привремено обустављен. Крајем прошле године, у недавно предатој, новој згради организације, залагањем њеног председника Дарка Воштинара, на радост некадашњих, а и нових полазника, обновљен је рад школе. Сваке среде, путујући 40 км, Станислава у

вечерњим часовима, полазнике различите старосне доби, учи да читају и пишу ћирилицу и да обogaђују речнички фонд.

„Фолклор је секција која окупља нашу младеж, али школа српског језика служи и за један другачији вид и садржај окупљања. Више од педесет година је прошло како у Араду нема српске школе. Нажалост, Румунија и Србија немају ратификовани споразум о запошљавању педагога из Србије код нас, а – истини за вољу –

Арађанима је најближа српска заједница у Батањи, па смо се одлучили да продубимо ту нашу сарадњу. Задовољни смо радом наставнице Станиславе, а и број полазника, којих има преко тридесет је доказ да имамо амбициозног и савесног педагога“, каже председник Воштинар.

Школу српског језика похађа претежно средовечна генерација мештана српског порекла, који су у детињству у породичном кругу научили да читају и пишу ћирилицу, но, због не-

достатка организоване наставе и све ређих прилика за коришћење у свакодневном комуникацији, већим делом и заборавили. У Араду, према резултатима задњег пописа становништва (2022. г), живи преко 500 Срба, али се зна да их има много више. Школа српског језика је још једна могућност да се ојача национална свест и поврати, односно, усаврши знање матерњег српског језика. Међу полазницима има и школараца, деце из мешовитих бракова, односно деце, чији је један

од родитеља дошао из Србије, а због недостатка наставе српског језика, знање матерњег језика усавршавају управо средом на часовима које обезбеђује Месна организација Савеза Срба у Румунији.

„Нагласак стављамо на комуникацију, на обogaћивање речника. Прво смо научили да пишемо слова и да их изговарамо. У првом делу часа обрађујемо свакодневне теме: научили смо да се представимо, имена дана у недељи, да бројимо, називе боја, годишњих доба, воћа и поврћа, говоримо о члановима породице, деловима животног простора итд... Други део часа резервисан је за читање и писање. Определила сам се за наједноставније методе да бих се најлакше прилагодила свим узрастима полазника и различитом нивоу њиховог познавања српског језика. Покушавам да понављањима што боље утврде своје знање, то их истовремено охрабрује и даје им додатну мотивацију за активније учешће у раду“, каже наставница Станислава Гајић Екбауер.

До коначног циља, течног и разгледног читања ћирилице, односно, правилног писања ћириличних слова долази се помоћу адекватних помагала, Буквара и Словарице из Србије који се користе и у настави у батањској српској двојезичној школи, односно паметне табле, чиме се много времена уштеди, тако, у другом делу часа остаје више времена за писмене вежбе.

Преко установљавања и функционисања школе фолклора, школице тамбуре и школе српског језика, односно, отварања културних центара, Савез Срба у Румунији плански води рачуна о развоју културног живота и очувању идентитета наших сународника, а добро је знати да у томе имају помоћ и подршку и из Батање.

Миленко Радић

Младен Веселинов (1942–2024)

Српска заједница у Новом Сентивану изгубила је још једног свог важног активисту, члана, на име, 13. фебруара је након дуге и тешке болести преминуо Младен Веселинов, почасни грађанин села.

Још летос, прошле године, био је срећан и поносан што је у кругу своје породице могао да прослави доделу одликовања „Почасни грађанин Новог Сентивана“. Иако се тада видело да му је здравље прилично нарушено, ипак, он је био ведрог духа и рекао ми: „Изненадили су ме овим признањем, вероватно су ми признали четрдесетогодишњи рад у корист сентиванског фудбала, клуба. Радujem се, али ме још више радује моја породица, која је уз мене. Син и ћерка са својим фамилијама. Унуци ми играју у дешчанском Културно-уметничком друштву „Банат“, некада су исто чинили и син и ћерка. Драго ми је због тога, као што ми је мило да иако нас је мало, ипак, наша српска заједница је жива, активна.“

Своју активност Младен Веселинов није испољавао само унутар српске заједнице у Новом Сентивану, него је, првенствено, остао запамћен као неуморни активиста месног спортског живота, унутар тога, фудбалског клуба. Четрдесет година је предводио Новосентиванско спортско друштво, био председник месног фудбалског клуба. Захваљујући његовом залагању и пријатељским везама, фудбалери Новог Сентивана су у више наврата боравили на припремама у Илијашу, код Сарајева (тада још у Југославији).

Једно време био је и председник Фудбалског савеза Жупаније Чонград.

Љубав према спорту, фудбалу, гајио је до последњег тренутка свога живота који, није био лак. Наиме, када је имао свега девет година, због политичке ситуације, 1951. са братом, сестром и родитељима, депортован је у Ебеш, на Хортобађ. Три године, проведене на присилном раду у логору,

у нељудским приликама, остале су заувек у памћењу.

Није био лак ни повратак у Нови Сентиван, на име, тек 1956. дозвољено је породици Веселинов да се из Чанада – где је фамилија привремено живела – врати у вољено село, где је своју кућу затекла у трошном стању.

Ипак, сви су се уздигли, па тако и Младен, који је једно време радио у Сегединској ливници, да би потом стекао квалификацију руководиоца послова транспорта. Једно време радио је и као професионални возач, односно, код Предузећа „Csomér“ постављен је за шефа одељења послова транспорта.

Након укидања поменути фирме, и он је отишао у пензију и почео се бавити пољопривредним пословима при којима му се придружио и његов син.

Са својим супругом Милицом, која је преминула 2018, четрдесетдевет година је живео у складном браку.

Младен Веселинов је на последњи, најдужи пут испраћен 19. фебруара на новосентиванском српском православном гробљу. Поред ожалошћене породице, од њега су се опростили рођаци, ру-

IN MEMORIAM

ководиоци села, многобројни пријатељи, поштоваоци, представници месног Фудбалског клуба, чланови новосентиванске српске заједнице. Која је остала без још једног свог члана.

Нека му је слава и вјечнаја памјат.

Предраг Мандић

ИНТЕРВЈУ

Разговор са Тихомиром Тибором Барабашом

„Искрено се надам да ћемо сачувати наше вредности“

центра бачванских Срба, која се налази преко пута светог храма.

Тихомир Тибор Барабаш сходно својим пословним и друштвеним обавезама, често излази у сусрет молбама и помаже о. Митрофану, духовнику манастира Грабовца, односно, монахињама, мати Софији и мати Варвари.

Упркос томе што живи у Баји, неуморни активиста бајских Срба је активан и у Печујско-барањском српском удружењу, чији је члан. У три наврата је потпуно бесплатно превозио својим теретним возилом хуманитарну помоћ, сакупљену за становништво на Банији, Хрватској, страдало од катастрофалних земљотреса.

Такође, материјално је подржао и акцију набавке финансијских средстава за свети храм у родној Липови, где се пре неколико година, услед силних падавина, срушио зид.

Овај вредни члан српске заједнице у Мађарској своју активност испољава и на пољу организовања разних приредаба, манифестација од којих се посебно издваја прослава храмовне славе „Преноса моштију Св. оца Николаја у Бари“ у Баји.

На Његову помоћ било када може да рачуна монаштво и сестринство манастира Грабовца, Бајска српска православна црквена општина и Печујско-барањско српско удружење.

Слично осталим добитницима признања Скупштине Самоуправе Срба у Мађарској, и Тихомир Тибор Барабаш био је изненађен одлуком највишег тела Земаљске српске самоуправе.

Баш ме је изненадила одлука Скупштине Самоуправе Срба у Мађарској – нисам мислио да се прати рад у Баји, односно, да ће ме наградити. И без награде, ја сматрам да је сасвим нормално да ако постоји могућност да нешто поправимо, онда то морамо урадити у циљу очувања наших грађевина као што су наша црква и зграда у којој су настањене Бајска српска самоуправа и месна српска православна црквена општина. Такође, ми смо дужни да помогнемо и људима у невољи – то је најмање што можемо учинити.“

Ви сте се доста ангажовали на обнови бајске српске православне цркве, а то чините и сада. Није лако наћи финансијска средства за реконструкцију светиње. У којој фази се моментално налази спољашња обнова светиње?

– Најпре, желим да се захвалим

Влади Мађарске и Фонду „Габор Бетлен“ на материјалној подршци која нам је додељена. Крајем прошле године по други пут смо добили финансијску помоћ, чиме нам је омогућено да наставимо започете радове на светињи. У првом маху смо морали да зауставимо продор кише, наине, било је када смо „тапкали“ по води, која се скупила у цркви. Тај проблем смо решили, па смо посао наставили мењанем жалугатера. Међутим, за озбиљније извођачке послове нужно је било урадити једну детаљну анализу стања цркве, помоћу које можемо да планирамо, одредимо што ваља хитно урадити. Следећи корак ће бити измена крова, међутим, пре постављања нових црепова ми морамо да одстранимо старе греде и поставимо нове. Стручњаци су нам након детаљног увида на лицу места саветовали које греде да мењамо. Све летве морамо да одстранимо, исти је случај и са старим цреповима на чије ће место доспети нови. То све кошта отприлике 60 милиона форинти – поменути буџетски оквир садржи и постављање громобрана. Моментално располажемо једном шестином новца, коју смо добили од Фонда Габор Бетлен. Уколико је неко вољан и може да нам помогне, бићемо му захвални.

Ви се не старате само о древној бајској светињи, него сходно могућностима, помажете и манастиру Грабовцу!

– Наш манастир вековима постоји он је посебан центар у животу Срба у Мађарској. Са о. Митрофаном и монахињама одавно се познајемо и увек када нешто затражемо, стојим им на располагању, радо им помажем. Не представља ми потешкоћу, наине, сви знамо шта је за нас Грабовцац.

Шта је, међутим, са Бајом? Наине, сви добро знамо да и у граду, нажалост, опада број Срба. Колико је лако опстати, неговати и промовисати српску културу и српско правослање?

– Није лако, морам искрено признати. Врло нас је мало, али зато по-

кушавамо да промовишемо наше вредности. Сваке године имамо исте програме, међутим, настојимо да утврдимо и нове. Истиче се прослава храмовне славе – Летњег Св. Николе, одржавање српских плесачница, а посебно смо били поносни на наш календар који је садржао чувене бајске Србе, тј. оне великане који су рођени у нашем граду. Довољно је споменути патријарха Лукијана Богдановића, оца српског позоришта Јоакима Вујића, ту су и књижевници Богобој Атанацковић, односно, Мита Поповић и још бих дуго могао да ређам чувене Бајце који су оставили упечатљив траг. Иако ове године нисмо штампали календар, стараћу се да га догодине буде. Иначе, за то издање добили смо позитивне критике. Са друге стране, на наше малобројне програме редовито долазе и симпатизери, односно, представници Локалне самоуправе града Баје.

Свака награда обавезује. Како даље?

– То је истина – награда обавезује. Ја ћу, свакако, настојати да наставим започети рад, међутим, није сигурно да ћу ту делатност испољавати у овој организацији, тј. месној српској самоуправи. Искрено се надам да ћемо успети сачувати наше вредности – на то сам увек отворен и спреман. Међутим, често се осећам као усамљени Дон Кихот, који води безнадежну битку, а волео би да освоји ветрењацу.

Забележио: Предраг Мандић

Могућности за заједнички рад

ОСВРТ

Будућа сарадња два института

„Присуствовање делегације Српског културног института са Косова на сreteњској прослави у Будимпешти имало је симболичан значај.“

мо кадрове из разних научних области. Компаративно можемо да проучавамо неку појаву на простору Косова и Метохије са разних аспеката. Ми чувамо традиционалне вредности, знање из области језика. На тај начин подстичемо даље усавршавање и развој и едукацију деце на Косову и Метохији. Овај велики посао ми сами не можемо изнети, али Србија се бори, имамо доста факултета, основних и средњих школа. Ситуација је веома сложена и политичка и безбедносна, тако да да ћемо видети шта ће развој догађаја донети. Време ће да покаже”, рекао је Танчић за

Поводом Светосавске академије 10. фебруара 2024. године, Будимпешту је посетио директор Института за српску културу Приштина, са привременим седиштем у Лепосавићу, Драган Танчић.

Идеја да се формира Институт за српску културу потекла још крајем педесетих и почетком шездесетих година прошлог века у СФРЈ. Тада је на Косову и Метохији у руководству била доста доминантна албанска политичка структура у аутономној покрајини и постојали су велики отпори да се оформи институт који ће носити назив, одредницу „српски”. Институт за српски језик и културу Приштина - Лепосавић је основан у новембру 1987. са циљем проучавања историје и културе Косова и Метохије. По речима директора Драгана Танчића, Институт је почео рад са једним доктором наука, да би данас имао 28 доктора наука у научним и наставничким звањима, од редовних и ванредних професора, доцента, научних сарадника и научних саветника. Данас институт броји 51 радно ангажованих лица, а представља мулти дисциплинарну интеграцију одељења за српски језик, књижевност, националну историју, историју уметности, етнологског и етно-музиколошког одељења и научно-документациони центар с научном библиотеком. Институт је признат од стране водећих научних институција Републике Србије. Има богату издавачку делатност и, поред осталог, издаје научни часопис „Баштина”. Разлог настанка института био је непостојање финансијских и законских права Београдских научних институција за проучавање историје и културе на простору Косова и Метохије.

„Мислим да смо најмлађи институт у Србији. Друга важна ствар је што смо мултидисциплинарни – има-

наш лист.

Сазнали смо да су главне области којима се Српски институт бави језик, књижевност и култура. Језик је увек био доминантан и имао утицај на економске и политичке процесе. Затим историја и црквена историја су такође значајне, јер сад се врше присвајања појединих манастира који су грађени у средњем веку у време Немањића. „Они се присвајају као албански или католички. Ми наравно, имамо аргументе и доказе да је њих градио српски народ, да су поникли у време немањићке лозе. Очигледно је да постоје разни облици фалсификовања историје, политичке историје, историје уметности и црквене историје. Требаће много напора и координације да се супротставимо будућим покушајима фалсификовања историје и историјских чињеница. Суштина приче је да се сачува државност Републике Србије и мора се по сваку цену сачувати сваки човек на Косову. Ако нема српског народа, све пада у воду”, са тренутном ситуацијом нас је упознао Танчић.

Ово је Драгану Танчићу прва посета Будимпешти и први разговори са директором Српског института у Будимпешти, Пером Ластихем, у вези разних видова сарадње.

„Можемо компаративно да изучавамо положај Срба у Мађарској и на Косову и Метохији у прошлим временима, садашњости и да дамо пројекцију за неку блиску будућност, значи да радимо прогностичка истраживања. Није случајно што сам се ја затекао у Будимпешти на Сreteње, када сте двадесети пут прославили Дан државности. Захваљујући Светиславу Рајићу, доктору историјских наука, кога сам упознао на Косову и Метохији, одакле он води порекло, а сарађује са Србима из Мађарске, ја сам се овде задесио”, рекао је Танчић.

По његовим речима следи прављење споразума о сарадњи два института. Срби уз Мађарске су добили позив да оду на Косово и Метохију и упознају се са радом тамошњег института.

На питање да ли је рад Српског института тренутно угрожен, Драган Танчић је одговорио да за сада нема тих покушаја, Србија им помаже да одрже свој положај.

Сreteњска академија и Дан државности је симболично време и место за успостављање контаката и повод за повезивање сродних институција. На питање какве су перспективе и могућности Пера Ластиха, директор Српског института у Будимпешти је рекао: „Ми одавно знамо да на Косову постоји овај институт и да постоје сличности у темама које истражујемо. Присуствовање делегације Српског културног института из Лепосавића, са Косова на сreteњској прослави у Будимпешти имало је симболичан значај и представљало је прилику да успоставимо прве контакте, да упознамо, и кроз њихова издања, чиме се баве, који је круг њихових сарадника. Захваљујући својој дугој традицији рада у Приштини, те разгранатој мрежи сарадника по Србији и адекватном финансирању, институт у Лепосавићу располаже знатно већим капацитетима од нашег института овде у Будимпешти. Као прво, у току прве половине ове године планирамо узвратну посету наше делегације

Срба из Мађарске Институту у Лепосавићу, односно Косову и Метохији. Што се научних тема тиче, мислим да их има више које показују паралеле или имају додирне тачке. То су црквена уметност, историјске и савремене миграције, стратегије опстанка бројчано мањинских заједница и њихова правна и друга заштита, етнологске и антрополошке теме. Могла би да се уради обрада историјата веза између Срба у Угарској, као и саме Угарске са Србима на Косову, односно у Метохији, те историјска свест овдашњих Срба о пореклу са Косова”, рекао је Ластих за наш лист.

К. П. Б.

ДОНАЦИЈА КЊИГА

Драган Танчић, директор Института за српски језик и културу Приштина - Лепосавић, уручио је донацију књига српским образовним институцијама у Мађарској. Он сматра да је сарадња са српским институцијама у Мађарској неопходна, те је овом приликом Аници Пандуровић, в. д. директорки Српског образовног центра „Никола Тесла”, уручио донацију књига за српску библиотеку и образовни центар. Она се овом приликом захвалила директору Драгану Танчићу на великодушној донацији и истакла да постоје разне могућности за даљу сарадњу ове две српске институције.

ПРОМОЦИЈА

Српски календар 2024

У просторијама Српског Венца, крајем прошле недеље одржана је промоција Српског календара за 2024. годину

Како је у поздравној речи нагласио Митар Мирко Кркељић, који је присутне поздравио у име домаћина, овај пројекат је вишеседињска традиција и нагласио како свакако треба да се одржи континуитет.

На сцени су се током вечери дружили и ово издање представили уредници овог издања: Пера Ластивић, Борислав Рус и Миленко Радић.

У свом обраћању присутнима причали су о читавом пројекту и настајању овогодишњег календара, па су нагласили да међу ауторима овогодишњег има научника, доктора, историчара, новинара...

Свакако треба напоменути да је у 2024. години ово је била прва промоција у кругу српске заједнице у Мађарској. По свему судећи, овогодишњи календар је садржајнији од прошлогодишњег, а задатак уредништва је био да сакупи све важне ствари и догађаје из живота Срба и уврсти их у издање, а баш као и ранијих година, све се некако везивало за годишњице.

Борислав Рус је истакао да су у календару забележени важни тренуци српске историје, па је тако на насловној страни крунисање цара Душана, а на последњој корици – Српски летописи, а све оно што се унутар корица налази је аутентична слика српске заједнице у Мађарској. Рус, који је иначе био задужен за литерарни део, у кратком излагању је објаснио како су бирани и коме је од књижевника

уступан простор у овогодишњем издању. Споменуто је Бајца, Јована Пачића и присутне информисао о његовом животу и раду, његовим акварелима и дружењу у „Златном јелену“, учешћу у ратовима против Наполеона, као и значају за српску књижевност у Мађарској. Поред њега, у календару су и Радичевић, Шантић, Ђопић, Павловић, као и Стјепан Митров Љубиша и многи други.

Пера Ластивић је истакао да у календару јесте реч о времену, како и сам назив каже, па су у њему забележени културно-историјски, књижевни садржаји који су везани за неке годишњице и на тај начин су биране теме: о сликарима, писцима, историјским личностима, свештеницима. Забележена су разна дешавања, приредбе, остварени пројекти, манифестације одржане у току прошле године, а било их је преко 80, а фотографија преко 50.

„Јако важно је у материјал уврстити и неко мешовито научно-популарно књижевно штиво, за оне који не купују често српске књиге у књижарама које иначе ни не постоје у Мађарској за српске књиге, а да они опет имају прилику да се информишу и продубе неко своје знање, да то буде занимљиво и сажето написано и зато су у ово издање уврштени разни аутори из Србије и Мађарске“, истакао је Ластивић.

На првим страницама овог издања,

уз традиционални црквени календар који је увек обогашен фотографијама из српских цркава са територије Мађарске, овај пут ту су своје место пронашле фреске, живописи са зидова Храма Успења Пресвете Богородице из Српског Ковина које је својом вештом руком забележио Иван Јакшић, професионални фотограф.

Ти је и неизоставни историјски део, који Срби на овим просторима чувају од заборава, и у свакој прилици све чвршће везују те историјске нити, подсећајући се на животе оних који су на овим просторима живели пре њих, а чувајући све проживљено од заборава. И бележе и подсећају се, а тако уче и оне који ће њих наследити на овој земљи.

Физички се календар састоји од 14 поглавља, а завршава се фото албумом који чини 36 фотографија. У њега се уписало и свој допринос дало 39 аутора који су покушали својим знањем и стручношћу да помогну да ово издање буде најбоље могуће. У њему се налази 24 портрета. То су људи који се са различитим годишњицама везују за ову 2024. годину, у току које је било и 17 награђених. Такође је у њему представљено 10 издања, 9 књижевних дела српских аутора из Мађарске.

Календар је верно огледало активности српске заједнице широм Мађарске, а аутори су се трудили да свако насеље у коме живе Срби буде заступљено макар са по једном фотографијом.

Ово издање је веома садржајно и нуди увид у културолошки живот Срба у Мађарској и у њему је сагледан рад читаве српске заједнице – не само рад српских институција, него и цивилних организација. Осим што је успомена на сваку годину, он сведочи и о томе шта су Срби као заједница постигли и како је изгледао заједнички суживот.

Никако нису изостављени ни садржаји за најмлађе – за децу и омладину, а како кажу уредници, доста је тежак задатак такве садржаје окупити, али је њихова жеља била да календар не буде интересант само одраслима, јер није само њима ни намењен, већ да за њега заинтересују и млађу популацију, која ће се тако упознавати и информисати са свим битним дешавањима везаним за живот Срба на овим просторима.

Постоји у календару и књижевни део који се бави српским књижевницима како старијим, тако и оних који нас нису тако давно напустили, а оставили су неизбрисив траг у овој српској заједници. Заступљени су и савремени аутори овде у Мађарској, па су и они дали свој прилог.

Значајна и незаобилазна тема је свакако и неговање српског језика и српске језичке културе, па се у календару нала-

зи текст о Вуковој задужбини – у коме је представљена сама Вукова задужбина, али и њихов годишњак Даница – народни календар.

Због своје интересантности, у издању су делови из награђеног рада на Конкурсу ССМ и Српског института из 2022. године о специфичностима дешчанског говора, са лексиком која се традиционално користи у Десци, ауторке Невенке Белајски.

Обзиром да су новине увек добро дошле, ту је и нова рубрика Природне лепоте наших крајева, па је у овогодишњем календару приказано неколико уметничких фотографија насталих у ловранском атару у разним годишњим добима, чији је аутор Лазар Которчевић, професор географије у СОЦ „Никола Тесла“, а сам љубитељ лепе фотографије. План је да се у наредном броју објаве квалитетне фотографије и о другим насељима у којима живе Срби.

Јасно је да оно што Срби желе да сачувају и негују није само материјално и нематеријално наслеђе, него и природа у којој су Срби живели и живе и то треба неговати и волети, јер то употпуњава идентитет Срба на овим просторима.

У последњем делу календара, налази се забавник, са популаризацијом науке кроз текст о вештачкој интелигенцији и конкретан пример комуникације човека са њом. Далеко је у технолошком и дигиталном свету човечанство додацило, па су овакви експерименти, идеје и радови само увод за прогрес на овоме пољу, у коме неки виде просперитет и будућност, а неки недостатак због могућности скрајнутости човека у односу на технологију.

У складу са актуелним дешавањима, међу садржајним темама има и психологије, која се бави изузетно важном тематиком данашњице, школским инцидентима и поступањем након таквих догађаја.

У забавнику су још многе различите теме и рубрике, намењене свим старосним групама, а везане за уметност, језик, културу, музику...

За све заинтересоване, уредништво је дало информацију да се календар може купити у просторијама ССМ по цени од 2000 фт.

Драгана Меселција

Зашто је календар каснио

Рад на календару траје читаве године, јер се у континуитету бирају и бележе садржаји којих у српској заједници заиста има доста. Радови који пристижу од самог почетка године, архивирају се, али како се прошле године примицао крај године, последња два месеца су се дешавања умножила и било је ту много годишњица. Једна од највећих годишњица, свакако је било обележавање Оптације. Захваљујући томе што је календар каснио, чланови уредништва су успели да све те догађаје, закључно са 31. децембром, уврсте у ово издање, а кашњење се исплатило, јер у односу на то колико је изгубљено на времену, добијено је на садржају.

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (93)

Пуковник Дамјанић у Јарковцу

Густи облаци црног дима показивали су правац одакле надиру Дамјанићеви борбом прекаљени „црвеношапкаши“.

„Ја могу да пречанским Србима послужим као најбољи пример како се води борба за напредне европејске идеје и за милу нам отаџбину“, настави Јован Дамјанић. „Мој наредниче, ми смо ти остали једини који још увек неуморно и постојано проносимо славни барјак слободе! Луј де Сен-Жист, блиски Робеспјеров пријатељ, једном приликом је рекао: »Треба да се казне сви! Треба да се казне издајници, а такође и сви равнодушни – а то значи, и сви они који су пасивни и не чине ништа за нашу Републику!« Ја то увек имам на уму, мој наредниче! Добро упамтите те мудре речи. Верујте, биће вам неупоредиво лакше!“

Сава у исти трен осети неко тешко објашњиво блаженство. Малопређашња несносна мучнина и душевни бол изненада се ублажише. У њему још више ојача осећај дубоког поштовања према свом команданту. Она вечита очајничка жудња за пажњом беше задовољена. Учини му се да је

управо Дамјанић оличење брижљивог оца. То сазнање јавило му се још приликом првог сусрета. У овим језивим околностима, претворило се у искрено одушевљење таквим повеком са оличењем Бога-оца.

Праћена грактањем изгладнелих врана, мађарска војска брзим је кораком грабила даље. Иза ње је остао спаљени Алибунар, чије се име дуго неће моћи споменути без сузе у оку. По његовим сокацима и по околним пустим ритовима лежало је двесто у крв и чађ улепљених, неопојаних лешева српских устаника и цивила.

Густи облаци црног дима показивали су правац одакле надиру Дамјанићеви борбом прекаљени „црвеношапкаши“.

Сутрадан, уочи празника Светог апостола Андреја Првозваног, стигше пред Јарковац. Ту Дамјанић угледа јарковачке старешине и свештенике све под камилавкама са високо подугнутим белим барјаком. Онако

намрштена лица приђе им, и на корак испред њих заустави свога високог сивца. Њушка снажног ајгира старијем свештенику додирну камилавку. Коњ меко фркну дижући главу, па бесно зарза.

Јарковчани се укочише.
- Помоз' бог, Јарковчани! – загрми пуковник на чистом српском језику.
- Бог вам помогао, господине генерале! – отпоздравише сви у глас.

- Нисам генерал! Ја сам пуковник Јован Дамјанић, официр мађарске владе! – узврати одсечно гласом који није трпео никакав приговор.

На трен наста ледени тајац.
- Добро ви нама дошли, господине пуковниче – рече Георгије Векецки, месни парох.

- Ми смо, ето, дошли да вас поздравимо, да вам изразимо добродошлицу у нашој честитој паланки – надозеза се капелан Душан Вукоњански.

- Јербо, оде живиду ваљани и поштени људи – настави Никола Рашковић.

- Та, туде нико не жели да буде ма как'е беде, ил' не дај Боже, некак'е кавге – дода Никола Барајевац.

- Ајте, господине пуковниче, да вас прво лепо угостимо, а после ћемо се већ с вама лако споразумети и и о свему договорити! – малко се, онако домаћински ал' кисело осмехну отац Векецки.

Дамјанић само набра чело, сумњи-

чаво их одмери, па жмиркајући значајно их искоса погледа.

- А, јесте ли ви вјерни и одани мађарској влади?

- Јесмо! Јесмо! – повикаше сви у глас.

- Имате ли ви било какве везе са оним ребелантима у Карловцима?

- Сачувај Боже и саклони! – прекрсти се журно Рашковић.

- Та, не требаду нама о'де никак'е кубуре, ваше благородије – изусти парох Векецки.

- Ми смо через тога и по'итили пред вас сас белим барјаком! – прозбори Барајевац. (...)

Драгомир Дујмов

Михаљ Ковач: „Црвеношапкаш“

Представа о животној Данила Киша тоштовала у Суботици

Киш се на 89. рођендан вратио у родно место

На позив Радета Булатовића, председника Удружења Црногораца у Суботици, представа одиграна у Суботици доживела велики успех.

Представа Српског позоришта у Мађарској „Дух је наша домовина“, је биописа писца Данила Киша, рођеног 22. фебруара 1935. године, у режији Марије Барна Липковски. Њена редитељска решења прате Алиса Лацко, глумица Српског народног позоришта у Новом Саду и Тибор Какоњи, глумац Камерног позоришта Удвари у Будимпешти, иначе новосадски студент. Представа је одиграна на сцени Дечјег позоришта у Суботици. Занимљиве дијалоге

глумаца, из текстова Кишових дела, на хармоници прати легендарни хармоникаш Давид Иенгибаран.

Да подсетимо читаоце да је представа о којој смо већ писали, више пута одиграна у Будимпешти и доживела је велики успех. Сада је добила прилику да буде приказана и у матици и то у месту у коме је легендарни писац рођен. Иако су, исте вечери у граду, на програму биле две гостујуће представе из Београда, Киш, омиљени писац старих Суботичана, напунио

је позоришну салу. Гледаоци су активно учествовали у једнопочасовном дружењу са Кишом, а по завршетку представе глумци су били награђени великим аплаузом и два пута враћани на сцену.

Домаћин Раде Булатовић, председник је Удружења Црногораца у Суботици, које је ову представу поклонило граду. Удружење је основано 2011. године и има око 300 чланова. Бави се културом, обичајима и традицијом Црне Горе, значи свим што је везано за Црну Гору. „Све уврштавамо у наш репертоар културних делатности током године. Скоро сваког месеца имамо један културни догађај и наше манифестације никада не наплаћујемо. То је поклон нашим грађанима у Суботици, књижевне, фолклорне и гусларске вечери, као и позоришне представе. Ми смо део мултикултуралности, што смо показали и овом представом. Пројимамо се са мађарском националном заједницом и то смо желели да покажемо. Вечерас је овде била и госпођа Ерика Кабок, чланица извршног одбора Мађарског

националног савета у Суботици. Наши програми су добро посећени, а ваша представа је била једна од најпосећенијих. Утисци су предивни! Видели сте да је публика враћала глумце на сцену. Ко је читао Киша, видео је да је одлично урађена хронологија његовог живота. Одушевљени смо и драго ми је што је публика одлично прихватила представу. Верујем да ће она наставити свој пут по Србији, а и Црној Гори“, изјавио је Булатовић за на лист.

Велики пријатељ и сарадник Срба у Мађарској, Светислав Рајишић, доктор историјских наука, такође носи веома позитивне утиске са представе: „Представа је била веома емотивна, као и све што се тиче Данила Киша, који је велика књижевна звезда и име. Ми, који смо потомци оптаната, који смо Суботичани, представу доживљавамо још емотивније. Киш и Црњански су за нас два најважнија имена из југословенске књижевности. Сјајна представа, сјајни глумци“, речи су Светислава Рајишића.

Катарина Павловић Бачи.

Улица дивљих кестенова

Представи је присуствовао и професор Бошко Крстић, велики љубитељ и познавалац Данила Киша, који је о њему написао велики есеј „Потрага за улицом дивљих кестенова“. „Есеј је пун боја и података, а може се читати као роман. У све разгранатијој литератури о Кишу, биографски есеј Бошка Крстића заузима посебно место, јер поред узбудљивих штива о паралелној потрази за улицом дивљих кестенова, Кишовој, али и Крстићевој улици, открива „суботичке успомене“, неопходне за целовито истраживање Кишовог књижевног опуса, за наш можда најважнијег, јер бисмо без њега теже могли тумачити и подносити све ово што нам се на овим просторима и даље дешава“, написао је Ото Толнаи. На месту где је стајала кућа у којој је живео Данило Киш, а која је срушена у бомбардовању 1944. године, данас стоји зграда у којој је касније живео Бошко Крстић.

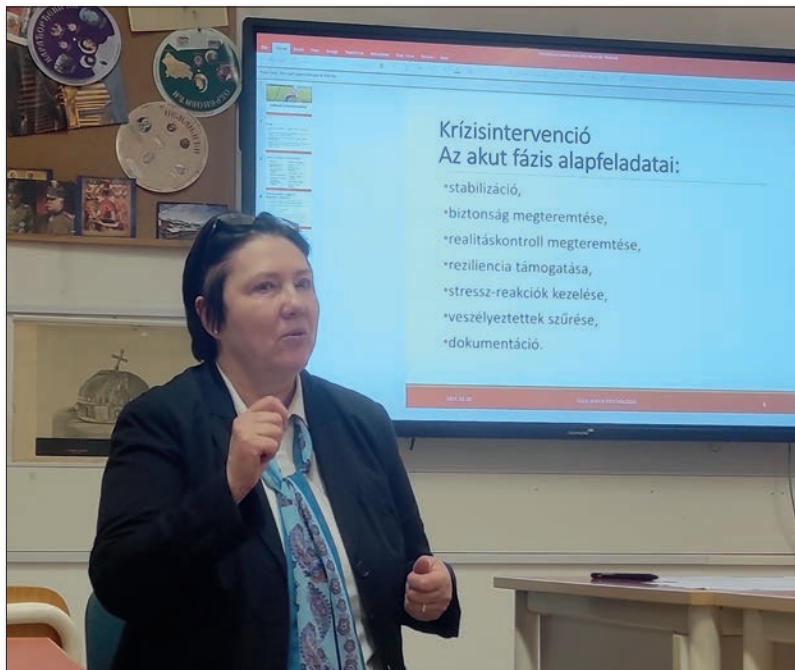

УСАВРШАВАЊЕ

Сусрети са кризним ситуацијама

У просторијама СОЦ „Никола Тесла“ почетком фебруара, одржано је усавршавање педагога на тему понашања везаних за кризне ситуације.

Све чешће у свакодневици слушамо о траумама и њиховим последицама, а у исто време на друштвеним мрежама тражимо и проналазимо мноштво рубрика и попућених савета за препознавање и превазилажење истих. Чињеница је да се некако више бавимо очувањем физичког здравља, а много мање неговањем душе, које, ако запоставимо, свакако може да доведе и до физичких проблема.

Због самог окружења, школске и домске заједнице са много различите деце која долазе из различитог окру-

жења, са различитим системом вредности, навикама и проблемима које проживљавају или носе у себи, запослени у СОЦ „Никола Тесла“ су били веома заинтересовани за ове теме, па је управа школе организовала једнодневно усавршавање унутар школе и позвала психолошкињу Марту Осик, како би се идеја и реализовала.

Ова тема је изузетно битна, јер се са кризним ситуацијама сусрећемо у свакодневном животу: нашем и животу људи око нас, у свакој породици, у сваком кварту и сваком граду, а кризне ситуације се итекако тичу и коле-

гијума и школе. Криза је иначе реч грчког порекла и не значи само да неко има проблем, већ означава неку прекретницу, преломну тачку. Може да има негативан и позитиван исход.

Због самог назива теме усавршавања, психолошкиња је објаснила шта све може да проузрокује кризу: губитак блиске особе, самоубиство или покушај самоубиства, насиље (у школи, породици), сексуално злостављање, непредвидиво понашање под дејством алкохола и других дрога, природна катастрофа, претња и употреба оружја. Такође је нагласила да се ово последње дешава чешће у државама у којим је слобода држања ватреног оружја већа. О оваквим случајевима често слушамо у Америци, а прошле године су се на жалост такве ситуације десиле и у Србији.

Као једна од неопходних мера како би се предупредиле овакве ситуације и непланирани инциденти који могу да изазову трауму, потребна је превенција кризних ситуација која може да се одради кроз формирање тима кризне групе. Тај тим би требао да ради на информисаности, састављању процедура и протокола у кризним ситуацијама, као и подршци особама изложеним трауми, а требало би да га да чине стабилне особе које знају да се носе са притиском, које тренутно нису изложене стресу или трауми, немају тешку ситуацију код куће. И чланови овог тима могу да се по потреби мењају у одређеним циклусима.

У излагању предавача, велики акценат је стављен на стварање осећаја безбедности, након излагања трауми, стабилизацији стања, као и раду на јачању и отпорности особе, затим лечењу стресних реакција и праћењу читавог тока задатог протокола.

Присутни су сазнали да је овде битно у свакој ситуацији имати детаљан план шта и када треба да се ради. Свака ситуација треба да има свој сценарио и то јасан, корак по корак. Та сценарија треба да има и кризни тим, па чак и директор установе, јер ипак он доноси најбитније одлуке, и на крају оно што је такође јако битно је да се дете што пре врати нормалном животу. Да се траума не продужава.

Као одрасли и неко ко влада ситуацијом, треба да будемо смирени, јер дете прати реакције родитеља или одраслих. Ако је потребно да се примени, треба да смо упознати и са неким вежбама дисања да помогнемо детету да се лакше и брже смири.

Марта Осик је присутнима и практично показала које су то вежбе које помажу да се особа која је била изложена стресу и трауми, смири.

На предавању је било присутно 20-ак педагога, укључујући и в. д. директора СОЦ „Никола Тесла“, Аницу Пандуровић, која је на самом почетку поздравила гошћу и све присутне, захвалила им се на заинтересованости и пожелела им успешан рад.

Драгана Меселција

Сретење у Српском забавишту у Десци

Од 2002. године, у Србији се Сретење поново званично слави као државни празник. Два велика и важна историјска датума претходила су овом празнику. Давне 1804. године, подигнут је Први српски устанак под вођством Ђорђа Петровића Карађорђа, а на исти дан, 1835. године, Србија добија први Устав Кнежевине Србије.

Али прича за децу у забавишту не може бити овако озбиљна. Ту на сцену ступају све моћи васпитача, који се труде да деци врло сликовито дочарају важности ових догађаја, али кроз њихове малене очи, којима они виде историјске личности и прилике. Са једне стране је бркати, црни Карађорђе викао: „Ма доста нам је било, нећемо да нам више наређујете“, а са

друге стране Турци су били баш „безобразни“ и желели су да сви само њих слушају, и тражили су још више новца.

Сви знамо да чак ни деца не могу увек и само да слушају наређења. И тако су се у тој драмској игри замало и деца окренула против васпитача, и малтене дигла устанак, али срећом, мудре васпитачице су препознале тренутак и замолиле децу да крену у обилазак музеја, у оквиру Културног, образовног и духовног центра „Свети Сава“ који им је на располагању. Деца су могла да се сусретну са културним наслеђем краја, који је родна грудина ових јунака и о којима су чули приче. А из тог обилазка, родила се идеја о радовима које су малишани припремили и које су изложили у ходнику

своје установе. Графомоторичке вежбе, које иначе раде, за учење почетног упознавања са словима и писањем, подсетиле су их на мотиве ћилима и ношњи. То су и искористили у свом раду. Као и многе друге технике,

којима су желели да истакну значај српске тробојке и заставе. Да је дан био у знаку великог празника, могло се и чути, интонирањем химне и гласним аплаузом на крају.

Сања Симулов

КОНКУРС ЗА СРПСКУ СТИПЕНДИЈУ

Самоуправа Срба у Мађарској расписује конкурс за додељивање „Српске стипендије“ за студенте и средњошколце за II семестар/полугодиште школске 2023/24. године који припадају српској заједници у Мађарској. Детаљне конкурсне услове и поступак вредновања пристиглих конкурса садржи „Правилник о српској стипендији“ који је усвојила Скупштина Самоуправе Срба у Мађарској, а налази се на интернет страници www.szerb.hu.

Опште информације:

1. Кандидати који имају права да конкуришу
Приликом додељивања Српске стипендије ССМ (у даљем: „стипендија“) конкурисати могу кандидати (треба да имају мађарско држављанство) који студирају на Одсеку за српски језик и књижевност Филозофског факултета ЕЛТЕ БТК у Будимпешти, Катедри за славистику Филозофског факултета у Сегедину, студенти више школе за учитељице и васпитачице на српском смеру (на ЕЛТЕ у Будимпешти) или они који стичу прву диплому за учитеље српске народносне струке, а конкурисати могу и они који стичу тзв. „мастер“ диплому (мастер образовање), или студирају на другим институцијама високог образовања, затим средњошколци (гимназијалци) Српског забавишта, основне школе, гимназије, колегијума и библиотеке Никола Тесла у Будимпешти (седиште: 1074 Budapest Rózsák tere 6-7) а и они који похађају мађарске средње школе које су организованим оквирима укључене у српски народносни васпитно-образовни систем, без обзира на њихово држављанство. Кандидат треба да задовољи и следеће услове:
а) да је дао изјаву да припада српској народности;
б) да му просек успеха на полугодишту пре предаје конкурса буде барем 4,00, а у случају првог семестра на факултету да просек достигне 4,00. Студент треба да постигне 30 кредитних бодова по семестру, а да просек за средњошколце буде 4,30;
в) да заједно са законским представником истовремено са предајом конкурса приложи писмено одобрење за руковање личним подацима (према овом правилнику)
г) да је редован самофинансирајући студент по ССМ Закону о високом образовању из 2011. године 46. параграф § (1) тачка с), или да је студент

који се финансира из мађарског државног буџета (слободно коришћење стипендије).

Стипендију може да добије средњошколац/студент који је

а) у назначеном року предао сву документацију одређену расписаним конкурсом;
б) задовољава условима ових одредби и расписаног конкурса;
в) обавезује се да по свом избору, у семестру у којем добија стипендију, врши студентски научни рад или активно учествује у раду неке организације српске заједнице;
г) за студенте је потребно да напишу мотивационо писмо о свом раду у оквиру српске заједнице у Мађарској, обим текста је максимално две странице.

2. Износ стипендије

Износ стипендије је максимално 75.000.- форинти по средњошколцу/студенту за један семестар, односно полугодиште.

3. Садржајни и формални захтеви конкурса:

Конкурс се предаје у једном примерку, на папиру, испуњен на компјутеру, потписан од стране средњошколца/студента, на формулару (прилог бр. 1. овог правилника, односно налази се и посебно на страници www.szerb.hu) и са следећим прилозима:

- биографија кандидата (ученик/студент),
- фотокопија или извод о потврди просека

4. Начин, место и рок за предају конкурса

Конкурсна пријава се пише на српском језику, може се предати путем поште, на адресу Канцеларије Самоуправе Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, 1055 Budapest, Falk Miksa u.3.) или се предаје лично на Секретаријату ССМ (1055 Budapest, Falk Miksa u.3, радно време: понедељак-четвртак 9.00-15.00, петак 9.00-12.00) Напомена: на коверти треба означити следеће: „Конкурс за Српску стипендију“. Рок за пристизање конкурса у Канцеларију ССМ: **11. март 2024. године до 15.00 часова.**

Самоуправа Срба у Мађарској

ИНФО

АПЕЛ

Пре две године урађена је изолација (пресек зидова) на светом храму у Десци. Пошто су се зидови изнутра осушили, требало би малтерисати и кречити. Нажалост, не постоје конкурси, који подржавају овакве извођачке радове. Покушавамо да тражимо финансијску помоћ са разних страна, поред тога и добровољне прилоге. Зато се обраћамо молбом свим људима добре воље, који су вољни и имају могућност да нам финансијски помогну, да то ураде преко банковног рачуна:

MBN BANK 57400059 - 10100637 (Deszki Szerb Ortodox Egyházközség és Parókia - megjegyzés: a helyi szerb templom felújítása)

Унапред ХВАЛА на разумевању и помоћи!

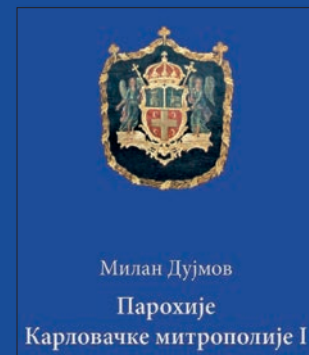
О. Светомир Миличић, парох дешчански и Дешчанска српска православна црквена општина

ИСПРАВКА

У прошлом броју нашег недељника у тексту „Дан сегединских народности“ случајно је изостала информација о наступу малишана Српског забавишта у Сегедину. Молимо за извињење.

Ловранска српска самоуправа срдечно Вас позива на промоцију књиге

Милан Дујмов
Парохије
Карловачке митрополије I

на изложбу Анастасије Савић и концерт Ангелики Иванов.

Место: Дом културе, Ловра,
Ул. Дожа 79
Време: 2. март 2024. 17:00

ПОКЛАДНИ БАЛ
09. марта 2024. г. са почетком од 19.30 часова

FARSANGI BÁL
2024. március 09. szombat, 19.30 órakor

DEJAN VRANA

RADOVAN Marić

ORKESTAR SELO

Kós Károly Művelődési Ház és Könyvtár
Budakalász, Szentendrei út 9.

A belépés ingyenes!

A rendezvény ideje alatt a Kékvíz Övezet, Itál behozatala tilos!

Организатор: Српска Самоуправа у Карловачкој Будакалász Сентендеријевом Удружење за културно-образовне и спортске активности у Карловачкој Будакалász Сентендеријевом Удружење

ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА
У БУДИМПЕШТИ

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА МАРТ 2024. ГОДИНЕ

02. 03. субота – Вечерње	16 часова
03. 03. недеља – Света Литургија	10 часова
09. 03. субота – ЗадушницеСвета Литургија	10 часова
09. 03. субота – ВечерњеЛитургија	10 часова
16. 03. субота – Вечерње	16 часова
17. 03. недеља – Света Литургија	10 часова
23. 03. субота – Вечерње	16 часова
24. 03. недеља – Света Литургија	10 часова
30. 03. субота – Вечерње	16 часова
31. 03. недеља – Света Литургија	10 часова

Литурге се служи свакој дана
у 8:00 часова

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СЕРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт) ♦ За издавача: Радојка Филаговић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фотодизајнер: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Контакт: srpskenedeljenovine@gmail.com Web: www.snnovine.com ♦ Графички њеплом лисџа: Тибор Фуксел ♦ За шпашајарују Szedésiűkőr Vt.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061-0238

РЕЦИТОВАЊЕ

Међународни дан матерњег језика

Сусрети у рецитовању – сусрет српских забавишта у Десци

„Језик је хранитељ народа. Докле год живи језик, докле га љубимо и почитујемо, њим говоримо и пишемо, докле живи и народ, може се међу собом разумијевати и умно саједињавати, не прелива се у други, не пропада.“ (Вук Стефановић Караџић)

Међународни дан матерњег језика обележава се 21. фебруара 1999. године. Овај дан одобрен је од стране Унеска, а на предлог Бангладеша. Обележава се са циљем да прослави све језике света, језичку разноликост, односно, да на тај начин уважи све различитости међу људима. Тако је и у држави Србији, где је званични језик српски, а званично писмо, ћирилица. Међутим, у њој се поштују све различитости и разноликости језика, а то потврђује и чињеница да су у Аутономној Покрајини Војводини у службеној употреби, поред српског језика, такође и мађарски, словачки, хрватски, румунски и русински језик и њихова писма. Једна шароликост језика и мултикултурализам.

Ту безграничност језика и његову употребу у заједници у којој живе, препознали су и руководилац Српског забавишта у Десци, огранка СОЦ „Никола Тесла“ из Будимпеште, Споменка Брцан Ђукин и њене сараднице. Другу годину за редом, организовали су сусрете у рецитовању на српском језику. Овај вид дружења за најмлађе први пут су иницирали лане, у скромним оквирима.

„Желели смо да поставимо децу да уче рецитације, и то у првом реду на српском језику. То нам је био првобитни мотив, зашто смо желели да организујемо овакве сусрете. Прве године позвали смо само сегединско забавиште, а када смо видели да нам је све добро прошло, наравно да се јавила идеја, зашто да све ово не про-

ширимо и позовемо и остала српска забавишта. Схватили смо да би било много боље и лепше да сви имамо много више контаката и што више заједничких доживљаја. Рецитовање на српском језику је увек добар повод за то“ – истакла је Споменка Брцан Ђукин, руководилац забавишта у Десци.

Ове године, на другом по реду Сусретима у рецитовању, поред домаћина Дешчана, прилику за рецитовање и дружење имали су малишани из Сегедина, Ловре, Будимпеште, али и из Батање, који из техничких разлога ипак нису могли присуствовати овом дружењу.

Домаћини су пар дана раније, одржали и једно интерно такмичење својих рецитатора: од близу тридесеторо деце, избор је пао на њих петоро који су за нијансу били успешнији од осталих па су тако они представљали Дешчане на „Сусретима“.

На самом почетку друге по реду манифестације, присутнима се пригодним поздравним говором обратила Споменка Брцан Ђукин, директорка дешчанског забавишта, која је следећим речима отворила друге по реду сусрете у рецитовању: „Сви знате – и ви децо – да на свету живи јако много људи, а ти људи живе у разним државама. Сви они говоре другим језиком и припадају разним народностима. Тако смо и ми овде у Мађарској, у којој живи више народности, а ми припадамо српској народности. Свима је најважнији матерњи језик, онај језик, који сте код своје куће научили од своје маме.

А има деце која су од своје маме научила један други језик – мађарски – али су поред тога жељна да науче и наш матерњи, српски језик. То је мени јако драго. Треба да знате да је јуче био 21. фебруар: тај дан је 1999. године Унеско прогласио Даном матерњег језика. И зато је баш на овај дан организована ова манифестација. Зашто смо ми са нашим колегама тако решили да не само ми у нашем вртићу славио овај дан? Зато што нас Срба у Мађарској има мало, а ми смо пак жељни

да се што чешће сретнемо, да се виђамо, да сарађујемо, да се ви дружите, да упознате једни друге и да кад порастете постанете другови, или, можда још нешто више!“

После поздравног говора, програм је рецитацијом „Кад би мени дали један дан“ Бране Црнчевића отворила Лена Фридман, која је деци пожелела срећу и пријатан провод. Најбољу потврду да рецитовање није баук, да страха не треба да буде, доказала су деца 1. и 2. разреда Српске основне школе, која су казивала своје текстове, спремане за школско такмичење у рецитовању. Отопили су лед и тиме припремили пут за малишане и њихове рецитације. Водитељску палицу преузела је васпитачица Сања Симулов, која је све време једним интерактивним приступом разговарала са децом, а уједно и најављивала следећег рецитатора. Било је потпуно јасно да су тако отерали трему и да жири неће имати нимало лак задатак. Ређале су се рецитације лепша од лепше.

Васпитачица Бранислава Ковачев из Ловранског забавишта кратко нам је изнела своје утиске: „Први пут сам овде и мислим да сам имала већу трему него деца. Била сам у жирију два пута, када се школа такмичила, а ово ми је прва прилика да моја деца наступају. Свих петоро сам ја припремила и јако сам задовољна.“

Ученици трећег и четвртог разреда Српске основне школе потрудили су се да у ревијалном делу забављају малишане, који су са нестрпљењем чекали мишљење жирија. И они су рецитовали прелепе стихове, научене помоћу својих учитељица.

За то време Наталија Дукић Стантић, васпитачица, уједно, руководилац Сегединског српског забавишта изнела нам је следеће своје утиске: „Прво и прво, желим да се захвалим што је уопште осмишљена оваква манифестација. Пуно нам значи, волимо да се дружимо, некако је мало прилика за оваква дружење и зато смо веома захвални организаторима што је иницијатива кренула одавде из Деске. Били смо и прошле године и врло радо смо се одазвали и ове, што значи да ћемо врло радо доћи и идуће године, јер се надамо да ће ово постати традиција. Деца јако уживају у припремама и

нике не пада тешко, воле да наступају, воле да се друже. Волимо да се видимо са Пештанцима и са Ловранима, ту сте и ви и леп је осећај бити овде.“

Како су сви присутни и могли чути, жири је заиста имао тежак задатак. Било је

потребно од двадесет једног врсног рецитатора изабрати петоро, које само једна нијанса успешности дели од осталих. Петоро, који су мало бољи од најбољих, како је и чланица жирија Силвија Младеновић истакла у свом говору пред проглашење. Тако су посебно награђени Јожеф Шеховац, Миа Милићевић, Анастасија Почуча, Милош Нађ и Катарина Адамов – они су сви примили дипломе, пригодне поклоне, слаткише, књигу, играчку и бојанку. Како се нико не би осећао запостављеним, мање вредним, сваком детету је уручена похвалница и остатак поклона.

Само речи хвале имала је и васпитачица будимпештанског Српског забавишта Вера Кривачевић: „Захваљујемо се на доброј организацији и гостопримству домаћина. Провели смо леп и пријатан дан у дружењу, упознавању и неговању матерњег језика. Такмичење у рецитовању на матерњем језику пружило је нашим предшколцима прво искуство и могућност да се опробају у рецитаторским способностима. Деца су пуна лепих утисака и срећна што су сви победили и што су награђени за труд и рад. За пријатан и користан дан још једном хвала – долазимо и следеће године.“

Играчка вртешка у дугиним бојама била је пун погодак домаћина, као и послужење, које је највише обрадовало децу. Сви малишани, учесници сусрета, осмехом на лицу, машући из својих мини бусева, задовољно су се упутили ка својим кућама.

С. С.

